

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

ТВО начальника кафедри військової фармації
Української військово-медичної академії,
доктора фармацевтичних наук, професора
ШМАТЕНКА Олександра Петровича
на дисертаційну роботу

«Оптимізація фармацевтичної допомоги при дерматологічних захворюваннях»

ЗАБОЛОТНЬОЇ Зоряни Орестівни,

яка подана до спеціалізованої вченої ради ДФ 35.600.132

при ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила

Галицького» від 01.05.2025 р. № 1307-з

для розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття наукового
ступеня доктора філософії з галузі знань

22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація»

Актуальність теми дисертації.

Дисертаційна робота ЗАБОЛОТНЬОЇ Зоряни Орестівни присвячена ґрунтовному аналізу та науковому обґрунтуванню покращення фармацевтичної допомоги при поширених дерматологічних захворюваннях на прикладі акне та атопічного дерматиту (АД) з урахуванням даних доказової медицини, фармакоекономічного аналізу при використанні як готових лікарських засобів (ЛЗ), так і екстемпоральних лікарських форм, а також визначення напрямів для належного інформаційного забезпечення та раціонального використання в умовах дії воєнного стану в Україні.

Дерматологічні захворювання є однією з найбільш поширених медичних проблем, яка охоплює широкий спектр захворювань шкіри, тому проведене дисертанткою комплексне дослідження фармацевтичної складової протоколів лікування АД та акне при використанні готових ЛЗ за даними доказової медицини показало необхідність перегляду оновлення Настанови МОЗ України

від 2016 року № 01121 «Атопічна екзема (атопічний дерматит) у дорослих», у зв'язку з європейськими рекомендаціями та включенням інноваційних препаратів з групи топічних кортикостероїдів та біосимілярів для лікування АД.

У дисертаційній роботі аспірантка вперше системно дослідила стан та динаміку зменшення кількості аптек з екстемпоральним виготовленням в період 1994-2024 років на прикладі Львівської області, оскільки саме у Львівській області 2,8% аптек мають ліцензії і зберегли виробничі відділи, в той же час середній показник по Україні зазначає, що лише 1.3% аптек займаються виготовленням ліків в умовах аптеки.

Слід відзначити, що аспірант ЗАБОЛОТНЯ Зоряна Орестівна, яка є багаторічним завідувачем КП ЛОР «Міжліканяна аптека № 272» м. Львова, що виконує функції бази стажування для фармацевтів-інтернів та студентів, і по сумісництву асистентом кафедри, детально представила перелік екстемпоральних лікарських засобів (ЕЛЗ), які готують в зазначеній аптеці, а також узагальнила і систематизувала реальний асортимент ЕЛЗ при АД та акне з аптек Львівської, Волинської та Івано-Франківської областей під час пандемії COVID-19 та дії воєнного стану в Україні., що є особливо вагомим внеском для фармацевтичної науки й практики.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана на кафедрі організації і економіки фармації, технології ліків та фармакоекономіки ФПДО ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького» згідно із планом науково-дослідних робіт університету «Оптимізація напрямів фармацевтичної допомоги на основі фармакоекономічних досліджень для впровадження Державної стратегії забезпечення населення лікарськими засобами на період до 2025 року», шифр державної реєстрації 0120U105728.

Тема дисертаційної роботи затверджена Вченою радою факультету післядипломної освіти (протокол від 20 жовтня 2021 р. № 02-10).

Комісією з питань біоетичної експертизи Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (протокол від 26 листопада

2021 р. № 9 та протокол від 18 грудня 2024 р. № 10) не було виявлено порушень морально-етичних норм при виконанні дисертаційної роботи на тему «Оптимізація фармацевтичної допомоги при дерматологічних захворюваннях».

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі.

Необхідно відзначити, що усі положення теоретично обґрунтовані та апробовані методики фармакоекономічного аналізу та оцінки медичних технологій, отримані результати, висновки у дисертаційній роботі «Оптимізація фармацевтичної допомоги при дерматологічних захворюваннях», під керівництвом завідувачої кафедри, професора Ольги Миколаївни ЗАЛІСЬКОЇ, базуються на достатній кількості реальних даних з законодавчої бази МОЗ України та прописів на ЕЛЗ, які виготовляються аптеками Львівської області. Дисертантка також ретельно вивчила міжнародні джерела літератури, бази даних світових рекомендації з лікування АД та акне, вітчизняні протоколи і накази МОЗ України, які регламентують фармакотерапію даних захворювань. Слід відзначити, що у динаміці було досліджено Державний реєстр лікарських засобів України, Державний формуляр лікарських засобів України, у порівнянні з Британським національним формуляром, узагальнено дані систематичних оглядів про доведену ефективність ЛЗ, за даним доказової медицини та бази Кокрана.

Об'єктом дисертаційних досліджень ЗАБОЛОТНЬОЇ З.О. були клінічні протоколи лікування АД та акне і асортимент зареєстрованих ЛЗ, з акцентом на інноваційні препарати, їх лікарські форми на фармацевтичному ринку України та у європейських країнах. Дисертантом застосовані такі методи дослідження: контент-аналіз протоколів лікування, маркетинговий аналіз сегменту ринку за виробниками та лікарськими формами, ретроспективний аналіз статистичних даних про кількість зареєстрованих та закритих аптек із екстемпоральною рецептурою у Львівській області протягом 1994-2024 років. Обґрунтовано були використані та опрацьовані методики фармакоекономічного аналізу «мінімізація вартості», «вартість-ефективність», для визначення економічно ефективних ЛЗ,

які є досить високовартісними як для пацієнтів, та і для закупівель за кошти місцевих та державного бюджетів.

Таким чином, ступінь обґрунтованості та достовірності отриманих наукових результатів і висновків, представлених у дисертаційній роботі ЗАБОЛОТНЬОЇ З.О., не викликає сумніву, оскільки ці результати були широко представлені у наукових фахових статтях та на міжнародних конгресах, форумах світовій науковій спільноті.

Структура і зміст основних положень дисертаційної роботи.

Зміст, структура та оформлення дисертації повністю відповідають меті, завданням, авторській логіці дослідження основних аспектів обраної проблеми. Робота складається зі вступу, 5 розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертаційної роботи складає 244 сторінок друкованого тексту. Робота ілюстрована 18 рисунками та 21 таблицею. Список джерел літератури включає 177 публікацій, з них 75 є англomовними.

У **вступі** дисертанткою повністю розкрито актуальність досліджуваної проблеми, зазначено мету та завдання роботи, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів. Відмічено особистий внесок дисертанта, інформацію про апробацію результатів дослідження та кількість опублікованих праць.

В **Першому розділі** дисертаційної роботи ЗАБОЛОТНЬОЮ З.О., на основі проведеного огляду наукової літератури та отриманих даних, узагальнено епідеміологічні показники поширеності дерматологічних захворювань в Україні і у світі. Встановлено, що одними з найрозповсюджених патологій шкіри є АД та акне.

Автором відзначено, що фармацевтичні працівники займають одне із ключових місць у системі допомоги дерматологічним хворим. На відміну від вузької спеціалізації дерматолога, роль фармацевта більш універсальна: він забезпечує пацієнтів безрецептурними ЛЗ та інформацією про їх належне використання. Оскільки аптека є найдоступнішим закладом охорони здоров'я, саме фармацевт часто стає першим медичним працівником, до якої звертається

пацієнт із патологічними змінами шкіри. За результатами огляду та систематизації джерел наукової літератури дисертантом визначено, що значна частка пацієнтів спочатку консультується в аптечному закладі щодо захворювання шкіри, а потім вже звертається до лікаря. Автором встановлено, що 39 % пацієнтів з патологічними дерматологічними проявами спочатку отримують фармацевтичне допомогу в аптеці. Визначено, що фармацевти є першими консультантами з надання порад щодо безрецептурних препаратів для лікування легких форм дерматологічних захворювань.

Автором визначено, що покращення інформаційного забезпечення фахівців фармації має надважливе значення для покращення результатів лікування при дерматологічних захворюваннях. Встановлено, що розробка та впровадження моделі інформаційного супроводу фармацевтичних працівників, як фахівців охорони здоров'я, при поширених дерматологічних захворюваннях є актуальним.

Другий розділ містить систематизовані підходи та обґрунтування методології проведення дисертаційного дослідження, що базується на основі глобальних досліджень ООН та ВООЗ, нормативно-правового забезпечення, яке затверджене МОЗ України. Подані методи дослідження, які були використані: системний аналіз, маркетинговий аналіз, методи фармакоекономічного аналізу «мінімізація вартості», «вартість-ефективність», анкетування, статистичний аналіз одержаних результатів, представлено підхід до опитування шляхом анкетування фахівців фармацевтичної справи з проблематики дерматологічних захворювань для визначення напрямів оптимізації навчально-методичного забезпечення у системі безперервного професійного розвитку та післядипломної освіти спеціалістів фармації.

Кожний етап дисертаційних досліджень був опублікований у фахових наукових статтях та представлений у тезах доповідей на міжнародних та вітчизняних конференціях, що свідчить про наукову новизну і практичне значення.

Третій розділ містить результати маркетингового аналізу готових ЛЗ для лікування АД, які представлені на фармацевтичному ринку України. Проведено вивчення фармацевтичної складової клінічного протоколу лікування та Настанови з лікування АД від 2016 року, вивчено основні групи ЛЗ, які включені у вітчизняні нормативні документи.

У зв'язку із виданням у 2021-2024 роках оновлених рекомендацій з лікування АД у Великобританії (NICE), дисертантом доведено необхідність оновлення Настанови та протоколу лікування АД в Україні,

Автором проведено аналіз асортименту ЛЗ для лікування АД, визначено, що він збільшився з 94 до 104 торгових назв, що складає 10,6 % та свідчить про позитивну динаміку росту. Дисертантом виявлено, що номенклатура імпортованих топічних глюкокортикостероїдів (ТГКС) зросла на 16,1 %, що свідчить про реєстрацію нових ТГКС закордонних виробників.

Дисертантом визначено, що у 2022 році, в результаті нападу російської федерації на Україну та введенням воєнного стану питома вага вітчизняних препаратів скоротилася і становить 37,5 %, у порівнянні у 2016 році складала 40,4 %, що свідчить про негативну тенденцію відсутності впровадження ТГКС на вітчизняних підприємствах.

З метою деталізації аналізу та визначення доступності основних груп ЛЗ для лікування АД дисертантом обрана група ТГКС, які мають доведену високу ефективність при лікуванні АД та включені у міжнародні та європейські протоколи лікування і саме від них залежить кінцевий результат фармакотерапії дерматологічного захворювання. Досліджено асортимент ТГКС в динаміці за останні роки та визначено коефіцієнти доступності препаратів групи D 10 та окреслено, які препарати є перспективними для реєстрації у вітчизняному ринку для покращення фармацевтичної допомоги при АД.

Четвертий розділ містить аналіз фармацевтичної складової клінічного протоколу і настанови з лікування акне (вугрі) в Україні, які затверджені ще у 2016 році і не оновлювалися станом на 2024 рік дослідження. Для детального аналізу фармацевтичної складової лікування дисертанткою виділено основну

групу інноваційних ЛЗ – ретиноїди для зовнішнього та системного застосування при акне середньої та важкої форми, оскільки саме ці інноваційні ЛЗ мають доведену ефективність та певні вимоги до безпеки при лікуванні акне, і тому є включеними в оновлені європейські рекомендації і клінічні протоколи Британського товариства NICE для лікування акне.

Аспірантка ЗАБОЛОТНЯ Зоряна опрацювала та систематизувала асортимент зареєстрованих в Україні для лікування акне, встановила відсутність пропозицій в аптеках та обґрунтувала доцільність фармацевтичної вітчизняної розробки препаратів групи ретиноїдів для зменшення витрат на фармакотерапію, оскільки через імпортозалежність витрати на курс лікування акне в Україні є досить високими.

Дисертанткою вперше опрацьовано методику та проведено порівняльний аналіз груп ЛЗ, які включені у Державний формуляр лікарських засобів України та Британський національний формуляр (БНФ) для лікування акне. Проведений нею аналіз показав, які ЛЗ, за даними доказової медицини, є ефективними та повинні бути включені у новий випуск Державного формуляру ЛЗ України при його перегляді, також внесені в оновлені протоколи лікування акне з урахуванням європейських та британських рекомендацій з лікування акне за 2021-2024 роки.

П'ятий розділ дисертації аспірантки ЗАБОЛОТНЬОЇ Зоряни Орестівни присвячений систематичному огляду стану екстемпорального виготовлення ЕЛЗ в аптеках Західного регіону України за час пандемії COVID-19 в період 2020-2022 та дії воєнного стану років 2022-2024 роки, коли приготування ЕЛЗ в аптеках Львівської, Івано-Франківської та Волинської областей суттєво сприяло забезпеченню населення профільними ЛЗ для дезінфекції, лікування хронічних захворювань і в тому числі для лікування дерматологічних патологій, таких як акне та АД.

Уперше проведено ґрунтовне дослідження динаміки, а по суті зменшення катастрофічного кількості аптек з екстемпоральним виготовленням за 30 років незалежності України в період 1994-2024 років та встановлено негативні

тенденції скорочення та закриття аптек з виробничими відділами, особливо центральних районних, лікарняних і міжлікарняних аптек, що суттєво погіршило забезпечення стаціонарних хворих ліками з індивідуальним дозуванням і без консервантів та стабілізаторів, що особливо важливо для дітей та осіб похилого віку.

Позитивно, що опрацьована методика деталізованого аналізу динаміки аптек з ЕЛЗ на прикладі Львівської області, де було вивчено динаміку аптек диференційовано:

- центральні районні аптеки (ЦРА),
- лікарняні аптеки,
- міжлікарняні аптеки.

Позитивно, що дисертантка опрацьовувала первинні дані з архівних документів Львівського аптекоуправління. Слід відзначити, що ЗАБОЛОТНЯ Зоряна Орестівна аналізувала первинні документи – Книги наказів по Аптечному управлінню Львівської області, і тому визначила чіткі тенденції залежно від виду аптеки з виробничим відділом та означила головні причини скорочення таких аптек, а саме складності в матеріально-технічній базі щодо приміщень та обладнання, які наявні в Ліцензійних вимогах до господарської діяльності аптек, починаючи з 1994 року.

Саме ЗАБОЛОТНЯ З.О. як завідувач КП ЛОР «Міжлікарняна аптека № 272» м. Львова, яка забезпечує Львівську обласну клінічну лікарню, яка у 2025 році уже набуває статусу Університетської лікарні при ДНП «ЛНМУ імені Данила Галицького» детально представила та систематизувала перелік та склад ЕЛЗ, зокрема стерильних розчинів різної концентрації глюкози і натрію хлориду, перекису водню та витралю, які щоденно готують в цій зразковій Міжлікарняній аптеці, яка постачає стаціонарних хворих десятка лікувальних закладів Львівщини, в тому числі військові госпіталі, та інших областей.

Дисертанткою проведено аналіз інформації для медичних та фармацевтичних працівників, і для пацієнтів, які наведені в офіційних інструкціях для медичного застосування ЛЗ, що застосовуються при лікуванні

АД та акне. Авторкою було виявлено невідповідності (асиметрія) інформації за такими параметрами:

- показання,
- побічні реакції,
- особливості дозування, зокрема у дітей при АД.

Дисертанткою обґрунтовано та доведено необхідність уніфікації інформації в інструкціях на щодо віку пацієнта, протипоказань та особливостей застосування для різних груп хворих при дерматологічних захворюваннях для удосконалення фармацевтичної допомоги та прихильності пацієнтів до схем лікування, оскільки фармакотерапія захворювань шкіри є тривалим процесом.

При виконанні дисертаційної роботи ЗАБОЛОТНЯ З.О., використовуючи методи анкетування та опитування завідувачів і фармацевтів-слухачів передатестаційних циклів та циклів спеціалізації визначила основні інформаційні потреби фармацевтичних працівників аптек закладів про напрями фармакотерапії дерматологічних захворювань. У співпраці з науковим керівником проф. О. ЗАЛІСЬКОЮ було розроблено, затверджено і видано інформаційний лист, який впроваджений у навчальну та наукову роботу ЗВО України та практичну роботу багатьох аптек для удосконалення фармацевтичної допомоги при відпуску ліків при дерматологічних патологіях.

Загальні висновки, які сформульовані дисертанткою на основі отриманих даних, результатів власних досліджень повністю відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, є чітко сформульовані, містять наукову новизну, теоретичне й практичне значення для фармацевтичної галузі.

Наукова новизна одержаних результатів. У дисертаційній роботі «Оптимізація фармацевтичної допомоги при дерматологічних захворюваннях» дисертанткою ЗАБОЛОТНЬОЮ З.О. доведено необхідність запровадження нових та оптимізація існуючих організаційно-інформаційних підходів до раціонального використання ЛЗ для лікування та профілактики поширених дерматологічних захворювань на прикладі АД та акне, з урахуванням даних доказової медицини, результатів опрацьованих методик фармакоекономічного

аналізу «мінімізація вартості» для груп препаратів-ретиноїдів при акне і для інноваційних топічних препаратів, які застосовуються при АД.

Також авторкою показано можливості та необхідність застосування екстемпоральних лікарських форм, зокрема мазей і суспензій при дерматологічних захворюваннях для індивідуалізації лікування пацієнтів, усунення побічної дії та зменшення витрат на фармакотерапію.

Уперше проведено аналіз стандартизованих екстемпоральних прописів, які включені у рекомендації з лікування акне та АД (екземи) для лікарів-дерматологів у США, це більше 30 прописів, які доцільно впроваджувати у вітчизняну практику для лікарів-дерматологів та сімейних лікарів для виготовлення в умовах аптек, тому необхідні законодавчі зміни щодо Ліцензійних вимог господарської діяльності аптек, які повинні мати виробничі відділи, кадрове забезпечення, що особливо актуально під час пандемій та в умовах дії воєнного стану в Україні.

Дисертантка ЗАБОЛОТНЯ З.О. уперше провела аналіз асортименту готових ЛЗ для лікування АД та акне в Україні за останні 5 років та встановила сегменти особливості фармацевтичного ринку в Україні, також переліки у Британському національному формулярі та у Державному формулярі ЛЗ України залежно МНН, торгівельних назв, виробників та ціни на ЛЗ, що надало можливість сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо включення груп ЛЗ або інноваційних ЛЗ при оновленні Державного формуляра ЛЗ України та перегляду відповідних Протоколів та Настанов з лікування АД і акне в Україні на перспективу для покращення медичної і фармацевтичної допомоги та при оновленні Протоколів фармацевта.

Дисертанткою опрацьовано та узагальнено негативну тенденцію по скороченню кількості аптек з екстемпорального виготовлення ЛЗ на прикладі Львівської області за останні 30 років (1994-2024 рр.) та показано катастрофічну динаміку зменшення кількості лікарняних аптек та ЦРА, які займались екстемпоральним виготовленням ЛЗ за рецептами лікарів, зокрема, дерматологів, в т.ч. для важких дерматологічних хворих, зокрема, дітей, підлітків та пацієнтів

із алергічним анамнезом, що значно знижує витрат на комплексну фармакотерапію.

Під час написання дисертаційної роботи ЗАБОЛОТНЯ З.О. обґрунтувала напрями та науково-практичні підходи до оптимізації раціональності використання ЛЗ, з урахуванням вимог Належної аптечної практики (GPP) та протоколів фармацевтичної опіки у комплексному лікуванні та профілактиці АД для дітей і дорослих та акне для підлітків і дорослих пацієнтів.

Дисертанткою вперше системно вивчено інформаційні потреби фармацевтів під час пандемії та дії воєнного стану 2021-2024 років щодо фармацевтичної складової лікування АД та акне. За отриманими результатами було сформовано, затверджено та видано відповідний інформаційний лист, який був затверджений на Вченій раді ЛНМУ імені Данила Галицького у 2025 році. Авторкою уперше обґрунтовано «Модель інформаційного забезпечення фармацевтичних працівників при дерматологічних захворюваннях», яку впроваджено у навчальний процес на кафедрі ОЕФ, технології ліків та фармакоєкономіки ФПДО ДНП «ЛНМУ імені Данила Галицького» та кафедри інших ЗВО м. Києва для покращення знань, навичок та компетентностей фармацевтів, завідувачів аптек під час їхнього навчання на курсах спеціалізації та тематичного удосконалення (ТУ) на факультетах і кафедрах післядипломної освіти в Україні.

Практичне значення отриманих результатів дисертаційної роботи полягає у впровадженні результатів дослідження у практичну роботу фахівців фармації, та в навчально-освітній процес ЗВО фармацевтичного та медичного профілю.

Автором у співавторстві із науковим керівником було видано і впроваджено у науково-навчальний процес та практичну роботу в аптечних закладах інформаційний лист «Інформаційне забезпечення фармацевтичної допомоги за даними доказової медицини при поширених дерматологічних захворюваннях», який містить результати систематизації даних доказової медицини про ЛЗ для лікування і профілактики АД та акне.

На основі даних дисертаційних досліджень Заболотньої З.О. було оновлено тематику, яка включена у робочі навчальні програми для циклів спеціалізації та тематичного удосконалення ТУ на кафедрі організації і економіки фармації, технології ліків та фармакоекономіки ФПДО ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького» для завідуючих та фармацевтів аптек, а також в оновлену робочу програму інтернатури освітньої частини за 2023-2024 роки для фармацевтів-інтернів під час навчання на базі стажування у КП ЛОР «Міжлікарняна аптека № 272» м. Львова.

Повнота викладу основних наукових досліджень, висновків в опублікованих працях. За темою дисертаційної роботи опубліковано 25 наукових друкованих праць, з них 8 статей, з яких 6 є у наукових фахових виданнях категорії Б, рекомендованих МОН України; також 16 тез доповідей, з яких одні тези про екстемпоральне виготовлення ліків та аналіз динаміки аптек в Україні та Львівській області були включені як стендова доповідь у програму 27-ого Європейського конгресу ISPOR, яка була представлена асист. З. ЗАБОЛОТНЬОЮ і проф. О. ЗАЛІСЬКОЮ у листопаді 2023 року та опублікована як абстракт в офіційному американському журналі Міжнародного товариства фармакоекономічних досліджень ISPOR саме в «Value in Health» з імпакт фактором IF- 6.2. Також опубліковано 15 тез доповідей у матеріалах вітчизняних конгресів, симпозіумів і науково-практичних конференцій; 1 Інформаційний лист про нововведення в системі охорони здоров'я, який впроваджений у роботу аптек та в освітню і наукову роботу трьох ЗВО України.

Академічна доброчесність. Дисертаційна робота ЗАБОЛОТНЬОЇ З.О. є самостійним дослідженням авторки під керівництвом наукового керівника. Ознак фальсифікації, фабрикації, академічної недоброчесності, плагіату та самоплагіату не було виявлено (про що свідчить відповідна довідка). Всі цитовані фрази мають відповідні посилання на першоджерела. Наявні збіги відповідають власним публікаціям, загальноживаним фразам і термінам.

Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради. Дисертація «Оптимізація фармацевтичної допомоги при дерматологічних

захворюваннях» відповідає вимогам спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» і профілю разової спеціалізованої вченої ради при ДНП «ЛНМУ імені Данила Галицького».

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота ЗАБОЛОТНЬОЇ З.О. оформлена згідно з вимогами Постанови КМУ та наказу МОН України від 12.01.2017 року № 40. Принципових зауважень по суті дисертаційної роботи, методиці виконання, обробці та інтерпретації результатів, отриманих висновків немає. Поряд з позитивною оцінкою роботи було виявлено певні недоліки при підготовці рукопису, є зауваження і виникли дискусійні питання до дисертантки, яка є і науковцем, асистентом кафедри, і практичним працівником – багаторічним завідувачем Міжлікарняної аптеки у м. Львові:

1. У розділі 1 при огляді наукової літератури варто було б зазначити, які саме лікарські форми – прості чи складні прописи, моно- чи багатокомпонентні прописи мазей чи порошків, мікстур чи бовтанок (суспензій) виготовляють в аптеках країн ЄС та провести порівняння із прописами вітчизняних аптек, які мають виробничі відділи і ще зберегли і підтримують екстемпоральне виготовлення.

2. У розділах 3 та 4 при аналізі відповідних протоколів лікування АД та акне при можливості доцільно вказати, які саме ЛЗ були виключені з переліку та з яких причин.

3. У дисертаційній роботі були виявлені деякі орфографічні, стилістичні та пунктуаційні помилки, зокрема і в анотації, і в розділах дисертації, також дефекти при форматуванні рукопису в pdf файл, тому що деякі таблиці та рисунки не є розташовані безпосередньо після посилань на них.

4. Слід відзначити, що при форматуванні таблиць у дисертації при продовженні великих таблиць на наступну сторінку, авторкою не зазначено №№ продовження цих таблиць, та це лише друкарські опечатки.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Розглянувши дисертаційну роботу ЗАБОЛОТНЬОЇ Зоряни Орестівни «Оптимізація фармацевтичної допомоги при дерматологічних захворюваннях» (науковий керівник – доктор фармацевтичних наук, професор ЗАЛІСЬКА О.М.) та усі наукові праці, в яких наведені основні результати досліджень, визначивши особистий внесок дисертанта та співавторів, а також результати попередньої експертизи (фахового семінару), можу вважати, що наукова праця є актуальною, виконана з використанням сучасних методів маркетингового, фармакоекономічного, системного та інформаційного аналізу, має наукову новизну, теоретичне та практичне значення для фармацевтичної галузі, особливо для збереження і розвитку екстемпорального виготовлення лікарських форм відповідно до потреб пацієнта за рецептами лікарів та у перспективі їх реімбурсації, як практика у країнах Європейського Союзу, а також у США, де є затверджені стандартизовані екстемпоральні прописи для лікарів, зокрема дерматологів. У роботі відсутні порушення академічної доброчесності.

Враховуючи вищенаведене, можна констатувати, що дисертаційна робота «Оптимізація фармацевтичної допомоги при дерматологічних захворюваннях» є закінченою науковою працею і відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова КМУ від 12 січня 2022 року №44) та профілю разової спеціалізованої ради ДФ 35.600.132, а її автор – **ЗАБОЛОТНЯ Зоряна Орестівна** заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація».

Офіційний опонент

ТВО начальника кафедри військової фармації

Української військово-медичної академії

Заслужений працівник фармації України

доктор фармацевтичних наук, професор

Олександр ШМАТЕНКО